

การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ

นุชรา แสงสุข¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ และ 3) เพื่อประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีประสบการณ์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ จำนวน 8 ท่าน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว จำนวน 400 ท่าน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว จำนวน 13 ท่าน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินเส้นทางการท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้วิจัยดำเนินการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า

เส้นทางการท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวแบบค้างคืนจำนวน 2 วัน 1 คืน โดยประกอบไปด้วย 7 จุด ได้แก่ 1) วัดเอี่ยมพระชนามิต (วัดแหลมฟ้าผ่า) 2) ศาลเจ้าพ่อปากอ่าว 3) วัดไตรมิตรวราราม 4) ป้อมพระจุลจอมเกล้า จากนั้นเดินทางพักค้างแรมโฮมสเตย์ที่ 5) ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน จากนั้นเข้าสู่วันที่ 2 เดินทางสู่ 6) วัดขุนสมุทรราช และ 7) ศาลเจ้าพ่อโกมินทร์

กิจกรรมนันทนาการในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ 1) กิจกรรมถ่ายรูป ไหว้พระ และชมความสวยงามของสถาปัตยกรรมต่าง ๆ 2) กิจกรรมสักการะ ขอพร และชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามริมแม่น้ำ 3) กิจกรรมไหว้พระ ชมทิวทัศน์ริมน้ำ 4) กิจกรรมชมทิวทัศน์ที่สวยงามบนสะพานที่ยื่นออกไปริมน้ำ มีทางลาดขึ้นสู่สะพาน สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชมพิพิธภัณฑ์ ป้อมปราการ และชมความสวยงามภายนอกของเรือหลวงแม่กลอง 5) กิจกรรมชมบรรยากาศชุมชนริมทะเลอ่าวไทยจากกระเบื้องห้องพักโฮมสเตย์ วิถีชีวิตชุมชนประมง กิจกรรมประดิษฐ์พวงกุญแจจากขยะทะเล สักการะศาลเจ้าพ่อหนุ่ยน้อยลอยชาย ชมพิพิธภัณฑ์บ้านขุนสมุทรจีน และรับประทานอาหารทะเล รวมถึงอาหารพื้นถิ่น 6) กิจกรรมไหว้พระ และชมวิวทิวทัศน์ริมทะเล และ 7) กิจกรรมสักการะ ขอพร และชมวิวทิวทัศน์ริมแม่น้ำ

ผลการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยว พบว่า ระดับความเหมาะสมของเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ มีผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมมากกว่า 3.51 ทุกข้อ สอดคล้องกับเกณฑ์การนำผลการประเมิน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
e-mail: nuchara.s@dru.ac.th

มาปรับปรุง คือ การนำรายการที่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 มาปรับปรุงพัฒนา และยอมรับรายการที่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51

คำสำคัญ: เส้นทางการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการทางการเคลื่อนไหว ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

Development of Tourism Routes for the Elderly and People With Mobility Disabilities in Laem Fa Pha area, Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province

Nuchara Sawangsuk¹

Abstract

The objectives of this research are 1) to develop tourism routes for the elderly and people with mobility disabilities in the Laem Fa Pha Subdistrict area Phra Samut Chedi District Samut Prakan Province 2) to develop recreational activities for tourism for the elderly and people with physical disabilities along the tourism routes in the Laem Fa Pha Subdistrict area Phra Samut Chedi District Samut Prakan Province and 3) to evaluate tourism routes for the elderly and people with mobility disabilities in the Laem Fa Pha area Phra Samut Chedi District Samut Prakan Province. Data were collected from a sample group of 8 elderly and disabled tourists who had experience traveling in this area. The research instruments were group discussions and content analysis 400 elderly and disabled tourists were interviewed using questionnaires. The data were analyzed using mean, percentage, and standard deviation 13 tourism experts and stakeholders in the development of tourism routes were interviewed using a tourism route assessment form. The data were analyzed using mean, percentage and standard deviation. The researcher conducted a self-administered tourist attraction survey using a tourist attraction information survey. The data was analyzed by frequency. The results of the research found that the tourism route was an overnight trip for 2 days and 1 night, consisting of 7 points: 1) Wat Aiem Prachanimit (Wat Laem Fa Pha), 2) Chao Pho Pak Ao Shrine, 3) Wat Traimit Wararam, 4) Phra Chulachomklao Fort, and then stayed overnight at a homestay at 5) Ban Khun Samut Chin Community. On the second day, traveled to 6) Wat Khun Samut Rawat, and 7) Chao Pho Komin Shrine.

Recreational activities in each tourist attraction include: 1) Taking photos, worshipping Buddha and admiring the beauty of various architectures 2) Paying homage, making wishes, and admiring the beautiful scenery along the river 3) Paying homage, admiring the scenery along the river 4) Enjoying the beautiful scenery on the bridge extending out to the river with a ramp leading up to the bridge, paying homage to the royal monument of King Chulalongkorn, visiting the museum, fortress, and admiring the exterior of HTMS Mae Klong 5) Enjoying the atmosphere of the coastal community in the Gulf of Thailand from the balcony of the homestay room, the way of life of the fishing community, making key chains from marine waste, paying homage to the shrine of the young man floating on the shore, visiting the Ban Khun Samut Chin Museum, and eating seafood and local food 6) Paying homage, admiring the scenery along the sea, and 7) Paying homage, making wishes, and admiring the scenery along the river

The results of the evaluation of the tourist routes found that the appropriateness of the tourist routes for the elderly and the physically disabled in Laem Fa Pha area, Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province had an average evaluation of the appropriateness level of more than 3.51 for all items, which was consistent with the criteria for using the evaluation results for improvement, which is to use items with an average evaluation lower than 3.51 for improvement and development. and accept the items whose evaluation results have an average score greater than 3.51.

Keywords: Tourism Routes, Elderly People, People with Mobility Disabilities, Laem Fa Pha area, Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province

¹ Assistant Professor, Department of Hospitality Industry, Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: nuchara.s@dru.ac.th

บทนำ

การท่องเที่ยวนั้นนอกจากจะสามารถสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศแล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้ออกเดินทางท่องเที่ยวเกิดความสุข ความประทับใจ เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ในชีวิต ดังนั้นจึงถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ออกเดินทางท่องเที่ยว ในหลาย ๆ ประเทศถือว่าเป็นความจำเป็นที่รัฐจะต้องสามารถจัดการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศของตน รวมถึงประเทศไทยที่ถือเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงามและหลากหลายเป็นจำนวนมาก ประชาชนชาวไทยมีโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม พบว่าผู้สูงอายุและคนพิการประสบปัญหาทางการท่องเที่ยวมากมาย ผู้วิจัยเองได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการท่องเที่ยวของคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยได้พบปัญหาทั้งในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวที่มีไม่เพียงพอและไม่สามารถใช้งานได้จริง ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวได้ ปัญหาด้านทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นที่มีกับคนพิการ ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยวที่ไม่สามารถให้บริการคนพิการได้อย่างถูกต้อง รวมถึงปัญหาด้านธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่คนพิการไม่สามารถเข้าไปใช้บริการได้ (ประพัฒน์ เขียวประภัสสร และนุชรา แสงสุข, 2563; นุชรา แสงสุข, 2560) จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองโดยการท่องเที่ยวเฉกเช่นเดียวกันกับคนปกติ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566-2570) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) นั้นมีเป้าหมายรองคือ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูงสำหรับทุกกลุ่ม นอกจากนี้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง โดยระบุไว้ว่า ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวครอบคลุมโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาโดยคำนึงถึงความยั่งยืนและความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม ในขณะเดียวกันในปัจจุบันนี้สังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีผู้สูงอายุจำนวนมากในประเทศไทย โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-พ.ศ.2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) ได้ระบุว่า ในส่วนของโครงสร้างประชากรของประเทศ พบว่าสังคมไทยเข้าสู่การเป็น สังคมสูงวัย มาตั้งแต่ปี 2548 โดยในปี 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวมกว่า 11.6 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าภายในปี 2566 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ไทยจะกลายเป็น สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ที่มีประชากรอายุมากกว่า 60 สูงถึงร้อยละ 20.1 ของประชากรทั้งหมด สวนทางกับประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานที่มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 3-21 ปี ที่จะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือเพียงร้อยละ 20.66 ของประชากรทั้งหมดในปี 2570 การเข้าสู่สังคมสูงวัยอาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ได้ระบุเป้าหมายหลักของการพัฒนาไว้ว่า มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเชิงรายได้ พื้นที่ ความมั่งคั่ง และการแข่งขันของภาคธุรกิจ ด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและจัดให้มีบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในทุกพื้นที่ การพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุก็มีความจำเป็นเช่นกัน โดยผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวนั้น

จะมีอุปสรรคและข้อจำกัดในการท่องเที่ยวคล้ายคลึงกันคืออุปสรรคในเรื่องของการเคลื่อนไหว จึงทำให้สามารถศึกษาควบคู่กันไปด้วยได้

พื้นที่ในตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ นั้น เป็นพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ในปัจจุบันเริ่มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวเนื่องมาจากการพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ใกล้เคียงกับกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ และมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย โดยเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่บ้านขุนสมุทจีน ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อนักวิจัยได้เข้าไปศึกษาในบริเวณพื้นที่แห่งนี้พบทางเดินศึกษาธรรมชาติที่เชื่อมโยงระหว่างโฮมสเตย์ ชุมชนบ้านขุนสมุทจีน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านขุนสมุทจีน เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน และวัดขุนสมุทราชที่เป็นวัดที่ถูกล้อมรอบด้วยทะเลจนเหมือนอยู่กลางทะเล มีพระอุโบสถภายในวัดที่เคยจมอยู่ใต้น้ำบางส่วน เป็นจุดดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว โดยทางเดินศึกษาธรรมชาติที่เชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นมีความราบเรียบ ความกว้าง และความลาดชันอยู่ในระดับที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการได้ และยังสามารถเดินทางโดยรถยนต์เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ เช่น ป้อมพระจุลจอมเกล้า เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมองเห็นศักยภาพของพื้นที่แห่งนี้ในการพัฒนาให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว โดยเส้นทางท่องเที่ยวนี้จะมีความโดดเด่นกว่าเส้นทางอื่น ๆ ตรงที่ผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวจะได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว และมีการประเมินเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อให้พื้นที่แห่งนี้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์

ทบทวนวรรณกรรม เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

กรมการท่องเที่ยว (2564) ได้จัดทำคู่มือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ โดยได้ให้ข้อมูลไว้ว่า แนวคิดการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ คือ 1. คนทุพพลภาพใช้ร่วมกันได้ทั้งคนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก สตรีมีครรภ์ และทุกคน

สามารถใช้ร่วมกันได้ 2. ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจวิธีใช้งานได้ง่าย 3. มีขนาดและที่ว่างเหมาะสม มีพื้นที่ใช้งานที่เหมาะสมกับการใช้สอย ใช้งานได้สะดวก และไม่ก่อให้เกิดอันตราย 4. เข้าถึงและใช้สอยได้ ไม่มีอุปสรรคกีดขวางในการเข้าถึงและใช้งาน และ 5. ไม่ขัดแย้งกับพื้นที่ ไม่ขัดแย้งกับหลักการของผู้ดูแลพื้นที่ เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ กรมศิลปากร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ฯลฯ โดยคู่มือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ ได้แบ่งตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ หมายถึง กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติหรือสภาพภูมิทัศน์เดิมอย่างสมบูรณ์หรือค่อนข้างสมบูรณ์ การเข้าถึงกระทำได้ยากลำบาก ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากการทำกิจกรรมหรือการใช้ประโยชน์น้อย การควบคุมและการจัดการนักท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาต่าง ๆ ไม่ปรากฏในพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เหมาะกับกิจกรรมที่เน้นการสัมผัสและศึกษาเรียนรู้กับธรรมชาติอย่างแท้จริง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทแก่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทชายหาด แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก และ 2. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไป หมายถึง กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นที่ธรรมชาติเดิมที่พัฒนาเปลี่ยนไป เพื่อสนองต่อกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน การเข้าถึงสามารถกระทำได้อย่างสะดวก ปรากฏร่องรอยของผลกระทบจากการพัฒนาอย่างชัดเจน มีความสะดวกสบายในการทำกิจกรรม มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่า ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยมีรายละเอียดการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุของแต่ละประเภทแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกโดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจะมี ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ห้องน้ำคนพิการ จุดบริการข้อมูลป้ายสัญลักษณ์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ และทางเดินสัญจร ที่นั่งพัก บันได ห้องอาบน้ำ รถราง ท่าเทียบเรือ และที่นั่งบนเรือ พื้นที่ปิกนิก และพื้นที่กางเต็นท์ ทางเดินบนชายหาด และพื้นผิวต่างสัมผัสเตือน

2. แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติที่พัฒนาปรับเปลี่ยนไป การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกโดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจะมี ได้แก่ ที่จอดรถคนพิการ ทางลาด ห้องน้ำคนพิการ จุดบริการข้อมูลป้ายสัญลักษณ์ ทางเดินสัญจร ที่นั่งพัก บันได พื้นผิวต่างสัมผัสเตือน ลิฟต์โดยสาร ลิฟต์บันได แผ่นผิงต่างสัมผัส พื้นที่นั่งชมการแสดง และโต๊ะ เก้าอี้ ในร้านอาหาร

สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ (2567) ได้อธิบายความหมายและองค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพไว้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคารเพื่ออำนวยความสะดวกใน การใช้อาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ ประกอบด้วย 1. ทางลาด 2. ห้องน้ำคนพิการ/ผู้สูงอายุ 3. ป้ายสัญลักษณ์ 4. สถานที่จอดรถ และ 5. บริการข้อมูล

2. เกณฑ์มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555) ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ โดยประกอบด้วยข้อกำหนด 3 ด้าน ได้แก่

1. ข้อกำหนดด้านการบริหารจัดการ ข้อกำหนดด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้
1.1 พันธกิจและขอบเขตของการให้บริการ ต้องมีพันธกิจและขอบเขตของการให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์เป็นลายลักษณ์อักษร บ่งบอกภาระหน้าที่อย่างชัดเจน
1.2 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ต้องมีการเพิ่มศักยภาพและเพิ่มพูนความรู้การให้บริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติ เช่น มีการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม
1.3 การแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะของลูกค้า ต้องมีการรับฟังและจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะของลูกค้า เช่น มีกล่องร้องเรียนเพื่อให้ลูกค้าประเมินการให้บริการ

2. ข้อกำหนดด้านการให้บริการ ข้อกำหนดด้านการให้บริการ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 2.1 การให้บริการ ต้องมีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์ ได้อย่างถูกต้อง มีความสุภาพ อ่อนน้อมต่อการให้บริการ ตอบสนองต่อความประสงค์จากผู้รับบริการอย่างรวดเร็ว
2.2 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ต้องมีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร เช่น มีบริการเว็บไซต์หน่วยงาน แสดงข้อมูลที่คนพิการสามารถใช้งานได้ (W3C) มีบริการเอกสารข้อมูลอักษรเบรลล์หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ และมีบริการล่ามภาษามือ หรือบริการสื่อสารกับคนพิการทางการได้ยินหรือเทคโนโลยีอื่น ๆ
2.3 การให้บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก ต้องมีการให้บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการเก้าอี้เข็นคนพิการ และรถเข็นเด็กบริการ ที่วางสิ่งของ บริการที่นั่งพัก ทุกระยะ 200 เมตร และบริการที่เปลี่ยนผ้าอ้อม
2.4 การให้บริการด้านการรักษาพยาบาล ต้องมีการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล เช่น มียาสามัญประจำบ้าน และชุดปฐมพยาบาลที่มีคุณภาพ ไม่หมดอายุ และจัดเตรียมไว้ในจุดที่เหมาะสม พร้อมใช้งาน มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายสถานพยาบาลสามารถให้บริการสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และมีหน่วยพยาบาลเบื้องต้นหรือห้องพยาบาลในหน่วยงาน
2.5 การให้บริการในการเดินทาง ต้องมีการให้บริการในการเดินทาง เช่น มีการบริการเคลื่อนย้าย (ขึ้น - ลง) พาหนะ มีบริการยานพาหนะ ที่คนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์ สามารถร่วมใช้ได้ และมีบริการยานพาหนะสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ (รถตู้ไฮดรอลิคหรืออื่น ๆ)

3. ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 3.1 ที่จอดรถ ต้องมีที่จอดรถ ที่มีลักษณะดังนี้ เป็นพื้นที่ที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2.5 x 6 เมตร มีที่ว่างข้างที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถโดยที่ว่างต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ มีสัญลักษณ์รูปคนพิการบนพื้น อยู่บนพื้นกลางที่จอดรถขนาด 90 x 90 เซนติเมตร มีป้ายสัญลักษณ์รูปคนพิการ ขนาด 30 x 30 เซนติเมตร ติดสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 2 เมตร ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน มีที่จอดรถสำหรับคนพิการใกล้ทางเข้า - ออกอาคาร มากที่สุด
3.2 ทางลาด ทางลาดต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ มีความลาดชันไม่เกิน 1 : 12 (4.76 องศา) ทางลาดที่มีความยาวไม่เกิน 6 เมตร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 90

เซนติเมตร หรือทางลาดมีความยาวโดยรวมเกิน 6 เมตร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร และทางลาดยาวช่วงละไม่เกิน 6 เมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกินต้องมีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร คั่นระหว่างช่วงของทางลาด ทางลาดยาวตั้งแต่ 2.5 เมตร ขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้ง 2 ข้าง ราวจับมีลักษณะกลม มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 – 4 เซนติเมตร 3.3 ห้องน้ำ/ห้องส้วม ห้องน้ำ/ห้องส้วมต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ ประตูต้องมีความกว้างสุทธิ 90 เซนติเมตร เป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอกโดยเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อนเปิดปิดได้ง่าย พื้นที่ว่างภายในห้องส้วมมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอกับภายนอก หรือมีทางลาดในกรณีเป็นพื้นต่างระดับ มีราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 60-70 เซนติเมตร ยื่นล้ำออกมาจากด้านหน้าโถส้วม 25-30 เซนติเมตร มีราวจับแนวดิ่งต่อจากราวจับแนวนอนขึ้นไปอย่างน้อย 60 เซนติเมตร มีราวจับแบบพับเก็บได้ในแนวราบด้านที่ไม่ชิดผนัง มีระบบล็อกที่ปลดล็อกได้ง่ายห่างจากขอบโถส้วม 15-20 เซนติเมตร ยาวไม่น้อยกว่า 55 เซนติเมตร 3.4 ป้ายและสัญลักษณ์ ต้องมีสัญลักษณ์รูปคนพิการ มีเครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ป้ายต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และมีสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก 3.5 เคาน์เตอร์ ต้องมีเคาน์เตอร์ติดต่อกับคนพิการสามารถเข้าถึงได้ เคาน์เตอร์ติดต่อยู่ตำแหน่งที่สามารถสังเกตได้ง่าย ความสูงเมื่อรวมส่วนบนเคาน์เตอร์แล้วต้องสูงระหว่าง 70-76 เซนติเมตร พื้นที่ว่างใต้เคาน์เตอร์ให้ผู้ใช้เก้าอี้รถเข็นคนพิการสามารถเข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง ส่วนบนเคาน์เตอร์ที่ยื่นออกมาต้องมีความยาวอย่างน้อย 40 เซนติเมตร

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนันทนาการ

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย (2556) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ หลักการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ โดยกล่าวไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมนันทนาการให้ถูกต้องตามกระบวนการจะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ 1. จุดมุ่งหมายของกิจกรรม จุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมนันทนาการนั้นควรจะคำนึงถึงสิ่งสำคัญ คือ ความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลหรือสมาชิก 2. การเลือกกิจกรรม การเลือกกิจกรรมเพื่อนำมาใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย 3. การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม เป็นหน้าที่ของผู้นำกิจกรรมที่จะต้องจัดเตรียมหาไว้ให้ครบถ้วน 4. วิธีดำเนินกิจกรรม หมายถึง การเริ่มกิจกรรมหรือการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบหรือสิ้นสุด 5. ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งไม่ว่าจะประกอบกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม 6. การปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการเล่นหรือการทำกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของผู้นำที่ควรมีความรู้ สามารถจะดำเนินกิจกรรมการช่วยเหลือผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยเบื้องต้น และ 7. การสรุปและประเมินผลกิจกรรม เป็นกระบวนการตรวจสอบแจ้งผลของกิจกรรมและเป็นการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

4. แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า (2567) ได้ให้ข้อมูลของพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ไว้ว่า ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ติดกับอ่าวไทย บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันตก ไปตามแนวชายฝั่งทะเลยาวกว่า 13 กิโลเมตร จนติดเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอนปากแม่น้ำ พื้นที่ส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นป่าชายเลน ประกอบกับมีลำคลองที่เชื่อมต่อกับน้ำเจ้าพระยาและอ่าวไทยหลายสาย จึงยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด จึงทำให้ตำบลแหลมฟ้าผ่าเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์

น้ำชายฝั่งทะเลที่สำคัญ เช่น กุ้ง ปูทะเล หอยแครง หอยแมลงภู่ ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักที่สำคัญของคนในพื้นที่ และเป็นหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวเมื่อนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่อีกด้วย

ตำบลแหลมฟ้าผ่า เป็นชุมชนเก่าแก่มีประวัติการตั้งชุมชนมายาวนาน เป็นชุมชนชายทะเลอ่าวไทย บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่งมาตั้งแต่ดั้งเดิม และยังเป็นจุดขนถ่ายสินค้าทางเรือที่สำคัญ จากการพบซากเรือบรรทุกสินค้าและภาชนะต่าง ๆ เช่น ถ้วย ชามไห เครื่องประดับต่าง ๆ จำนวนมากบริเวณชายฝั่งทะเลบ้านขุนสมุทรจีน แต่ต่อมาเมื่อสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง มีลมมรสุมพัดกระหน่ำชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรง เกิดการกัดเซาะผืนดินชายฝั่งสูญหายไปเป็นจำนวนมาก จนประชาชนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ประกอบกับทางราชการไว้เวนคืนที่ดินบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาบางส่วนเพื่อใช้ในราชการทหาร ประชาชนบางส่วนจึงได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ตามบริเวณริมฝั่งคลองต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลายสายในพื้นที่

ในอดีตพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย โดยตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาจึงเป็นที่ตั้งของป้อมปราการที่มีประวัติศาสตร์การสู้รบเพื่อป้องกันประเทศจากลัทธิการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก โดยในปี 2427 สถานการณ์ระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจตะวันตกมีความตึงเครียด พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงมีพระบรมราชโองการให้ปรับปรุงและซ่อมแซมป้อมปราการที่ตำบลแหลมฟ้าผ่าให้มีความทันสมัย โดยการจัดซื้อปืนหลุมหรือปืนเสือหมอบขนาด 152 มิลลิเมตรจากประเทศอังกฤษ ซึ่งนับเป็นปืนใหญ่ที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้นเข้าประจำการ โดยในวันที่ 10 เมษายน 2436 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินด้วยเรือพระที่นั่งมหาจักรี มายังปากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อทอดพระเนตรภูมิฐานป้อม ตลอดจนทรงทดลองยิงปืนป้อมด้วยพระองค์เอง เหล่าเสนาบดีในขณะนั้นจึงได้ลงความเห็นให้ป้อมที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า มีชื่อว่า “ป้อมพระจุลจอมเกล้า”

ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2436 (ร.ศ. 112) ป้อมพระจุลจอมเกล้า ได้มีส่วนร่วมสำคัญในการปกป้องอธิปไตยครั้งสำคัญของชาติ โดยได้ยิงต่อสู้กับเรือรบของฝรั่งเศสที่พยายามจะรุกรานสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อที่จะเข้ามายังกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์การป้องกันอธิปไตยของชาติไทย

ปัจจุบันพื้นที่ป้อมพระจุลจอมเกล้าบางส่วนได้รับการอนุรักษ์และปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ และยังเป็นคำขวัญประโยคแรกของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวตำบลแหลมฟ้าผ่า อีกทั้งเป็นที่ตั้งของหน่วยทหารที่สำคัญของกองทัพเรือ เช่น อุทการเรือพระจุลจอมเกล้า กองเรือทุ่นระเบิด โรงเรียนสื่อสารและโรงเรียนไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ทหารเรือ

จากการสำรวจของผู้วิจัย ตำบลแหลมฟ้าผ่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ ดังนี้ 1.ป้อมพระจุลจอมเกล้า 2.วัดขุนสมุทรราช 3.ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน 4.วัดทองรำไพ 5.วัดไตรมิตรวราราม 6.ศาลเจ้าพ่อปากอ่าว 7.วัดเอี่ยมพระชาณิมิต (วัดแหลมฟ้าผ่า) 8.คลองตาเพิ่ม 9.วัดคลองพระราม และ 10.ศาลเจ้าพ่อโกมินทร์

5.เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัสดุรีไซเคิลชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสำรวจขยะทะเลที่สามารถนำมาออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัสดุรีไซเคิลชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน 2) เพื่อศึกษาความต้องการของสมาชิกชุมชนในการสร้างสรรค์

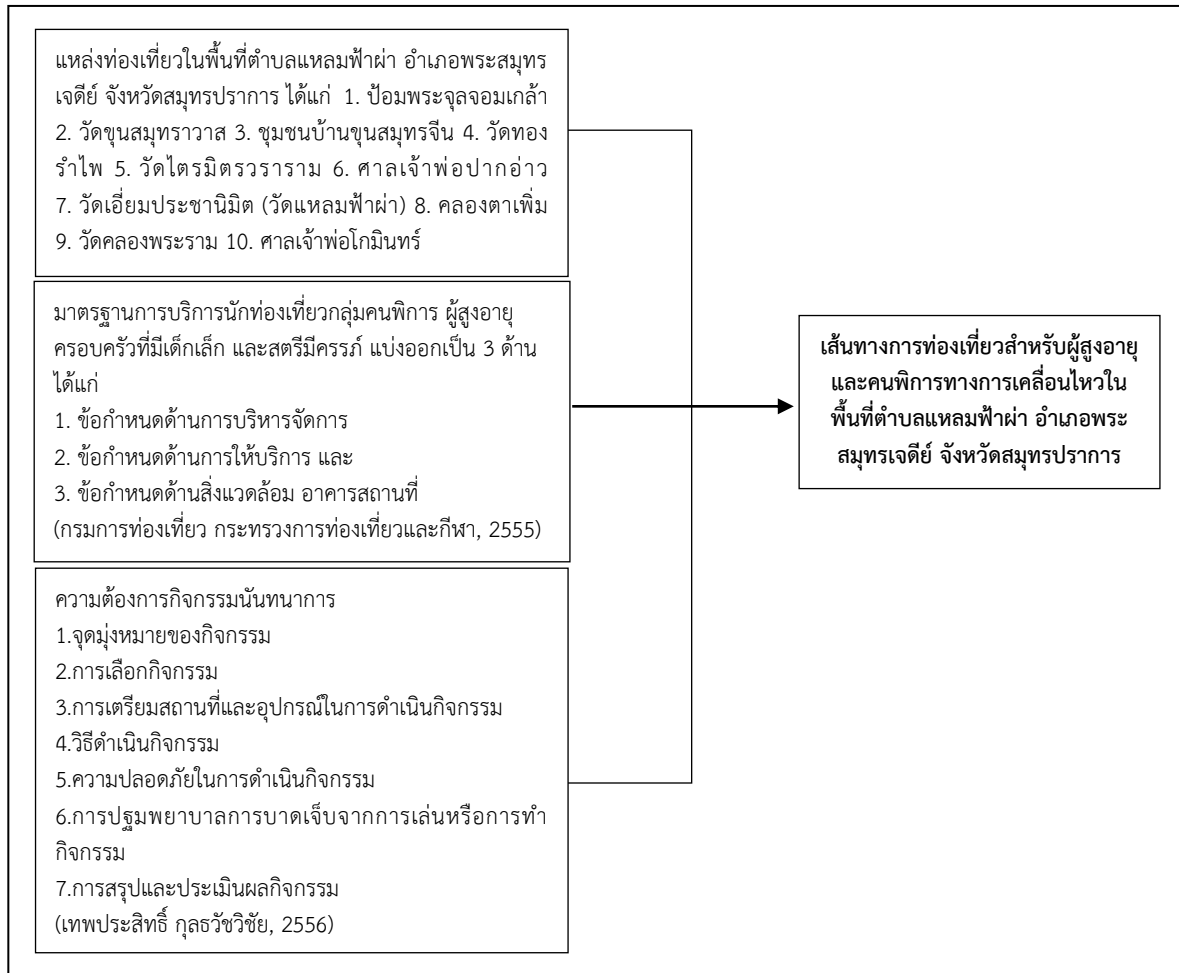
สินค้าที่ระลึกจากวัดสุริยไชยเคหะชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน 3) เพื่อออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัดสุริยไชยเคหะชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน และ 4) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสินค้าที่ระลึกจากวัดสุริยไชยเคหะชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ผลการวิจัยพบว่า ชะยะเหล่นี้สามารถนำมาออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัดสุริยไชยเคหะชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ได้แก่ อุปกรณ์ประมง เช่น แห อวน เชือก และทุ่น เนื่องจากชะยะเหล่นี้ มีประสิทธิภาพในการออกแบบเป็นสินค้าที่ระลึก เพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและจะทำให้สิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบน้อยที่สุด โดยชุมชนจะมุ่งสร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมากกว่าการทำกำไรจากตัวสินค้าที่ระลึก ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสินค้าที่ระลึกจากวัดสุริยไชยเคหะชุมชนบ้านขุนสมุทรจีนเป็นไปในทิศทางที่ดี

ประพัฒน์ เขียวประภัสสร และนุชรา แสงสุข (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการให้บริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการให้บริการของบุคลากรทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว คือ บุคลากรไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ปัญหาความเต็มใจในการให้บริการ บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและไม่มีความรู้เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวเพียงพอ รวมถึงไม่สามารถให้ข้อมูลได้ หรือให้ข้อมูลที่ผิด และปัญหาทัศนคติเชิงลบของบุคลากรทางการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล

กัลยา สว่างคง (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจูงใจนักท่องเที่ยวสำหรับคนพิการในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการนำเที่ยวในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้คนพิการ และสำรวจความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในการเตรียมความพร้อมเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้คนพิการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจูงใจนักท่องเที่ยวให้คนพิการแบ่งออกได้เป็น 1) ปัญหาและอุปสรรคก่อนการจูงใจนักท่องเที่ยว เป็นเรื่องของขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนพิการ ไม่สามารถทำการตลาดนักท่องเที่ยวคนพิการได้ และไม่สามารถจัดหามัคคุเทศก์เพื่อนำเที่ยวให้คนพิการได้ 2) ปัญหาและอุปสรรคระหว่างการเดินทาง แบ่งเป็น การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จำนวนมัคคุเทศก์ที่มีจำกัดไม่เพียงพอในการดูแลคนพิการ ความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวปกติและนักท่องเที่ยวคนพิการ และการขาดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกระหว่างการเดินทาง ในส่วนความต้องการของผู้ประกอบการในการเตรียมความพร้อมเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้คนพิการนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะสนับสนุนให้คนพิการเดินทางท่องเที่ยวและยังมองว่าตลาดคนพิการเป็นตลาดเฉพาะ (Niche Market) ที่มีศักยภาพ แต่ต้องการให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องทั้งในด้านนโยบาย แผนงาน และงบประมาณ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1.1.1 นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีประสบการณ์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อย่างน้อย 1 ครั้ง ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 8 ท่าน เนื่องจากเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการจัดสนทนากลุ่มที่มีลักษณะได้ตอบและโต้แย้งกัน ก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้างที่จะให้ทุกคนอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์ได้

อย่างทั่วถึง (พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, 2559) โดยผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง และดำเนินการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 แบบสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ของกรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยแบบสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวนี้ได้ค่าดัชนี IOC เท่ากับ 1 จากนั้นนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเข้าตรวจสอบหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ โดยมีหมายเลขเอกสารรับรอง (COE NO.) 018/2566 และหมายเลขคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (REC NO.) 526635

1.2.2 แนวทางการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประเด็นในการจัดสนทนา ได้แก่ ความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว ประกอบด้วยประเด็นคำถาม 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาที่ประสบจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และความต้องการเพิ่มเติมทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำเสนอแนวทางการสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาข้อคำถาม ความสอดคล้องของข้อคำถาม และข้อคำถามสามารถตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเข้าตรวจสอบหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ โดยมีหมายเลขเอกสารรับรอง (COE NO.) 018/2566 และหมายเลขคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (REC NO.) 526635

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 แบบสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์ ผู้วิจัยทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง

1.3.2 ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวนทั้งสิ้น 1 ครั้ง โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มีประสบการณ์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ อย่างน้อย 1 ครั้ง จำนวน 8 ท่าน ในวันศุกร์ที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2566

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.1 แบบสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ตามมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency)

1.4.2 การสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

1.4.3 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาสังเคราะห์โดยพิจารณาเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ และคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ประชากร

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบขนาดของประชากร โดยใช้สูตรของ Cochran (1977) จากการคำนวณตามสูตรสามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ 384 คน เพื่อใช้อ้างอิงถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว และเพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามเป็นจำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยแบบสอบถามนี้ได้ค่าดัชนี IOC เท่ากับ 0.98 ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.853 ดังนั้นจึงใช้แบบสอบถามนี้ในการวิจัยต่อไป จากนั้นนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเข้าตรวจสอบหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ โดยมีหมายเลขเอกสารรับรอง (COE NO.) 018/2566 และหมายเลขคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (REC NO.) 526635

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ และผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ ในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ.2566

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการสอบถามปลายปิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5

ระดับ มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้มาจากข้อคำถามปลายเปิดมารวบรวมความต้องการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

2.4.2 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดในขั้นตอนที่ 2 และข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์โดยพิจารณากิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

3.2 สร้างแบบประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยทำการประเมินจากแบบประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

3.4 แบบประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การนำผลการประเมินมาปรับปรุง คือ การนำรายการที่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 มาปรับปรุงพัฒนา และยอมรับรายการที่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51 คือมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป และนำข้อมูลที่ได้มาจากข้อคำถามปลายเปิดมาปรับปรุง และกำหนดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

3.5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ เส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในรายงานวิจัยและเผยแพร่ต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

1.1 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ตามมาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์

1.1.1 ด้านการบริหารจัดการ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีพันธกิจและขอบเขตของการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวที่เป็นลายลักษณ์อักษร บ่งบอกภาระหน้าที่อย่างชัดเจน จำนวน 1 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวมีช่องทางในการรับข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว จำนวน 2 แห่ง

1.1.2 ด้านการให้บริการ มีแหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวได้ จำนวน 10 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวมีบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวสามารถเข้าถึงได้ จำนวน 3 แห่ง

1.1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีจอดรถเป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 2.4×6 เมตร จำนวน 6 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีทางลาดที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 1 เมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถโดยที่ทางต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและระดับเสมอกับที่จอดรถ จำนวน 6 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีที่จอดรถสำหรับคนพิการใกล้ทางเข้า-ออกอาคาร จำนวน 5 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีทางลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1: 12 (4.76 องศา) จำนวน 6 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีทางลาดที่มีความยาวโดยรวมไม่เกิน 6 เมตร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร หรือทางลาดที่มีความยาวโดยรวมไม่เกิน 6 เมตร มีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร และทางลาดยาวช่วงละไม่เกิน 6 เมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกินต้องมีชานพักยาวไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร คั่นระหว่างช่วงของทางลาด จำนวน 5 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวที่มีทางลาดยาวตั้งแต่ 2.5 เมตรขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้ง 2 ข้าง ราวจับมีลักษณะกลม มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 เซนติเมตร จำนวน 2 แห่ง

1.2 ปัญหาที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวประสบจากการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

1.2.1 ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งอยู่สูงเกินไปและไม่มีทางลาดจึงไม่สามารถเข้าถึงได้ และแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งอยู่ริมน้ำซึ่งอาจจะเข้าถึงได้แต่ค่อนข้างยากลำบาก ต้องขอความช่วยเหลือกับบุคคลอื่นที่เดินทางไปด้วยกัน ทำให้ต้องคอยพึ่งพาบุคคลอื่น เช่น เพื่อนหรือครอบครัวในการเดินทาง ไม่สามารถเดินทางตามลำพังได้

1.2.2 แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว บางแห่งมีทางลาดแต่มีขั้นบันไดต่อกันก็ทำให้ไม่สามารถใช้งานได้ ทางเข้าห้องน้ำมีขั้นบันได ไม่มีห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นอื่น ๆ ด้วย

1.2.3 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล หลายแห่งไม่มีบริการรถสาธารณะในการเดินทางเข้าถึงและเดินทางเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

1.2.4 ไม่สามารถใช้บริการตู้ ATM ในแหล่งท่องเที่ยวได้ เนื่องจากไม่มีทางลาดและความสูงของตู้ ATM ไม่เพียงพอ

1.2.5 ที่พักรส่วนใหญ่ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นโฮมสเตย์ ซึ่งอาจไม่สะดวกต่อการเข้าพักของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เนื่องจากไม่ค่อยมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากนัก โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวมีความต้องการพักโฮมสเตย์เนื่องจากอยากใกล้ชิดและสัมผัสกับธรรมชาติ หากทางโฮมสเตย์สามารถพัฒนาให้รองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้ก็ยินดีที่จะไปใช้บริการ

1.2.6 แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นวัดสามารถเข้าไปท่องเที่ยวชมความสวยงามและถ่ายรูปได้ แต่ไม่สามารถขึ้นไปโบสถ์ได้ เนื่องจากเป็นชั้นบันไดไม่มีทางลาด

1.2.7 มีความลำบากในการใช้ทางฟุตบอลข้างถนนเนื่องจากมีความขรุขระ มีสิ่งกีดขวาง ไม่ค่อยราบเรียบ

1.3 ความต้องการเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวทางด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

1.3.1 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้มากขึ้น โดยสิ่งอำนวยความสะดวกหลักเลยที่ต้องการ คือ ทางลาด นอกจากนั้นก็ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ห้องน้ำคนพิการ ช่องทางเดินที่กว้างขวางมากพอ ที่จอดรถที่มีพื้นที่เพียงพอให้วีลแชร์สามารถขึ้นและลงได้ ราวจับ เป็นต้น

1.3.2 พื้นที่เฉพาะของผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในจุดต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากต้องใช้พื้นที่เยอะเป็นพิเศษ เช่น พื้นที่ทานอาหารเฉพาะที่มีความกว้างของช่องทางมากพอที่วีลแชร์จะผ่านได้ โต๊ะทานอาหารที่มีขนาดใหญ่กว่า เนื่องจากไม่ยากตกเป็นเป้าสายตาของบุคคลอื่นที่มาร่วมรับประทานอาหารในร้าน

1.3.3 ที่พักรที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้ โดยเฉพาะโฮมสเตย์ เนื่องจากมีความต้องการที่พักในรูปแบบนี้ และห้องน้ำในที่พักรที่มีขนาดประตูกว้างพอ

1.3.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่สามารถทำร่วมกับบุคคลอื่นได้ และมีความสะดวกปลอดภัยในขณะทำกิจกรรม

1.3.5 บุคลากรที่ให้การดูแลนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยเฉพาะ และมีทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

2. เพื่อพัฒนากิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวตามเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

2.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอสุมทรีเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

2.1.1 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้านจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) โดยความต้องการในเรื่อง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการนั้นไม่ส่งผลให้

เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นั้น มีค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการมากที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.72$)

2.1.2 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้าน การเลือกกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) โดยความต้องการในเรื่อง กิจกรรมนันทนาการที่สามารถเข้าร่วมพร้อมกันได้ทั้ง นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คนพิการทางการเคลื่อนไหว และนักท่องเที่ยวทั่วไป มีค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการมากที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.37$)

2.1.3 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้าน การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคน พิการทางการเคลื่อนไหว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) โดยความต้องการในเรื่อง อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเข้า ร่วมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีและมีความปลอดภัยต่อผู้เข้าร่วม มีค่าเฉลี่ยของระดับความ ต้องการมากที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$)

2.1.4 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้าน วิธีดำเนินกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) โดยความต้องการในเรื่อง มีผู้จัดกิจกรรมนันทนาการที่สามารถให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยของระดับความ ต้องการมากที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.84$)

2.1.5 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้าน ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการ เคลื่อนไหว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) โดยความต้องการในเรื่อง การออกแบบกิจกรรมนันทนาการคำนึงถึง การเคลื่อนไหวของร่างกายของท่านในระหว่างการเข้าร่วมเพื่อป้องกันการบาดเจ็บจากการเข้าร่วมกิจกรรม มี ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการมากที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$)

2.1.6 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้าน การปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการเล่นหรือการทำกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) โดยความต้องการในเรื่องสถานที่ที่ เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้นสะดวกต่อการเดินทางหรือสามารถเข้าถึงสถานพยาบาลใกล้เคียงได้โดยง่าย มี ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการมากที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$)

2.1.7 ระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในด้าน การสรุปและประเมินผลกิจกรรม ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการ เคลื่อนไหว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) โดยความต้องการในเรื่อง ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ มีค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการมา กที่สุด โดยมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.68$)

3. เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

3.1 เส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวแบบค้างคืนจำนวน 2 วัน 1 คืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย วันที่ 1

(1) วัดเอี่ยมพระชาวมิต (วัดแหลมฟ้าผ่า) ชมโบสถ์ไม้เก่าแก่ ที่มีความสวยงาม มีทางลาดขึ้นสู่โบสถ์ได้อย่าง สะดวกสบาย และวิหารหลวงพ่อดำ ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางตักน้ำมนต์ อายุเก่าแก่กว่าร้อยปี โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถทำกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมได้ คือ การถ่ายรูป ไหว้พระ และชมความสวยงามของสถาปัตยกรรมต่าง ๆ จากนั้นเดินทางต่อไปยัง (2) ศาลเจ้าพ่อ ปากอ่าว สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวดำบลแหลมฟ้าผ่า มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ และมีที่จอดรถ ที่สะดวกสบายแก่การขึ้นลงของรถวีลแชร์ โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถ ทำกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมได้ คือ การสักการะ ขอพร เจ้าพ่อปากอ่าว และชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามริม แม่น้ำ (3) วัดไตรมิตรวราราม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา สักการะขอพรท้าวเวสสุวรรณ มีทางลาดขึ้นสู่โบสถ์ และทางลาดสู่ริมแม่น้ำ ที่จอดรถกว้างขวาง โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถ ทำกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมได้ คือ การไหว้พระ ชมทิวทัศน์ริมแม่น้ำ จากนั้นรับประทานอาหารกลางวัน มีร้านจำหน่ายอาหารทะเลจำนวนมากในบริเวณนี้และมีอาณาเขตกว้างขวางที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และเดินทางต่อไปยัง (4) ป้อมพระจุลจอมเกล้า ป้อมปราการทางน้ำ สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ จุฬจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว มีพิพิธภัณฑ์ ป้อมปราการ ปืนเสือหมอบ และเรือหลวงแม่กลอง อาณาเขตภายในกว้างขวางมีทาง ลาดสำหรับนักท่องเที่ยวกระจายอยู่ทั่วไป โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถ ทำกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมได้ คือ การชมทิวทัศน์ที่สวยงามบนสะพานที่ยื่นออกไปริมน้ำ มีทางลาดขึ้น สู่สะพาน สักการะพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชมพิพิธภัณฑ์ ป้อมปราการ และชมความสวยงามภายนอกของเรือหลวงแม่กลอง จากนั้นเดินทางพักค้างแรมโฮมสเตย์ที่ (5) ชุมชนบ้านขุน สมุทรจีน เป็นชุมชนชาวประมงขนาดเล็กติดริมฝั่งทะเลอ่าวไทย มีโฮมสเตย์ให้เลือกพักหลากหลาย นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่ชุมชนได้ทั้งทางรถยนต์โดยจอร์จยนต์ไว้ภายนอก และใช้เส้นทางเดินเท้าที่ มีความเรียบ ความลาดชัน และความกว้าง เพียงพอที่รถวีลแชร์จะสามารถเดินทางได้ หรือทางเรือที่สามารถ เข้าถึงโฮมสเตย์ได้โดยตรง โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถทำกิจกรรม นันทนาการที่เหมาะสมได้ คือ การชมบรรยากาศชุมชนริมทะเลอ่าวไทยจากกระเปาะห้องพักโฮมสเตย์ วิถีชีวิต ชุมชนประมง กิจกรรมประดิษฐ์พวงกุญแจจากขยะทะเลที่สามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ สักการะศาล เจ้าพ่อหนุม่น้อยลอยชาย ศาลเจ้าจีนที่มีความเก่าแก่กว่าร้อยปี ชมพิพิธภัณฑ์บ้านขุนสมุทรจีน และรับประทาน อาหารทะเล รวมถึงอาหารพื้นถิ่น นอกจากนั้นทางโฮมสเตย์ยังสามารถจัดอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ได้อีกด้วย จากนั้นเข้าสู่วันที่ 2 เดินทางสู่ (6) วัดขุนสมุทรราช เป็นวัดที่ยื่นเข้าไปในอ่าวไทย พื้นที่บางส่วนถูก กัดเซาะโดยน้ำทะเล ชมโบสถ์ที่มีร่องรอยการจมอยู่ใต้น้ำบางส่วน บริเวณวัดมีทางลาดกระจายอยู่ทั่วไปเพื่อ ความสะดวกในการเข้าชม โดยนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถทำกิจกรรม นันทนาการที่เหมาะสมได้ คือ การไหว้พระ และชมวิวทิวทัศน์ริมทะเล จากนั้นก่อนเดินทางกลับแวะแหล่ง ท่องเที่ยวสุดท้าย (7) ศาลเจ้าพ่อโกมินทร์ ศาลเจ้าจีนที่มีระดับทางเข้าศาลในระดับเดียวกับพื้น ไม่มีการ ยกกระดาน ทำให้เกิดความสะดวกในการเข้าชมของนักท่องเที่ยว มีที่จอดรถกว้างขวางอยู่ใกล้กับอาคารศาลเจ้า

ตอนที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัด สมุทรปราการ

ผู้วิจัยได้พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ มาจากผล การสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว

โดยเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอมะขาม จังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวแบบค้างคืนจำนวน 2 วัน 1 คืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย วันที่ 1 (1) วัดเอี่ยม ประชานิมิตร (วัดแหลมฟ้าผ่า) ชมโบสถ์ไม้เก่าแก่ ที่มีความสวยงาม มีทางลาดขึ้นสู่โบสถ์ได้อย่างสะดวกสบาย และวิหารหลวงพ่อดำ ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ปางนาคปรก อายุเก่าแก่กว่าร้อยปี นักท่องเที่ยว สามารถทำกิจกรรมถ่ายรูป ไหว้พระ และชมความสวยงามของสถาปัตยกรรมต่าง ๆ จากนั้นเดินทางต่อไปยัง (2) ศาลเจ้าพ่อปากอ่าว สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวตำบลแหลมฟ้าผ่า มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ และมีที่จอดรถที่สะดวกสบายแก่การขึ้นลงของรถวีลแชร์ นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมสักการะ ขอมพร เจ้าพ่อปากอ่าว และชมวิวทิวทัศน์ที่สวยงามริมแม่น้ำ (3) วัดไตรมิตรวราราม ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา สักการะ ขอมพรท้าวเวสสุวรรณ มีทางลาดขึ้นสู่โบสถ์และทางลาดสู่ริมแม่น้ำ ที่จอดรถกว้างขวาง นักท่องเที่ยวสามารถทำ กิจกรรมไหว้พระ ชมทิวทัศน์ริมแม่น้ำ จากนั้นรับประทานอาหารกลางวัน มีร้านจำหน่ายอาหารทะเลจำนวนมาก ในบริเวณนี้และมีอาณาเขตกว้างขวางที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และเดินทางต่อไปยัง (4) ป้อมพระจุลจอมเกล้า ป้อมปราการทางน้ำ สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายในประดิษฐานพระบรม ราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพิพิธภัณฑ์ ป้อมปราการ ปืนเสือหมอบ และเรือ หลวงแม่กลอง อาณาเขตภายในกว้างขวางมีทางลาดสำหรับนักท่องเที่ยวกระจายอยู่ทั่วไป นักท่องเที่ยว สามารถทำกิจกรรมชมทิวทัศน์ที่สวยงามบนสะพานที่ยื่นออกไปริมน้ำ มีทางลาดขึ้นสู่สะพาน สักการะพระบรม ราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชมพิพิธภัณฑ์ ป้อมปราการ และชมความสวยงาม ภายนอกของเรือหลวงแม่กลอง จากนั้นเดินทางพักค้างแรมโฮมสเตย์ที่ (5) ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน เป็นชุมชน ชาวประมงขนาดเล็กติดริมฝั่งทะเลอ่าวไทย มีโฮมสเตย์ให้เลือกพักหลากหลาย นักท่องเที่ยวสามารถเดิน ทางเข้าสู่ชุมชนได้ทั้งทางรถยนต์โดยจอดรถยนต์ไว้ภายนอก และใช้เส้นทางเดินเท้าที่มีความเรียบ ความลาดชัน และความกว้าง เพียงพอที่รถวีลแชร์จะสามารถเดินทางได้ หรือทางเรือที่สามารถเข้าถึงโฮมสเตย์ได้ โดยตรง นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรม ชมบรรยากาศชุมชนริมทะเลอ่าวไทยจากกระเบียงห้องพักโฮมสเตย์ วิถีชีวิตชุมชนประมง กิจกรรมประดิษฐ์พวงกุญแจจากขยะทะเลที่สามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ สักการะศาลเจ้าพ่อหน้มน้อยลอยชาย ศาลเจ้าจีนที่มีความเก่าแก่กว่าร้อยปี ชมพิพิธภัณฑ์บ้านขุนสมุทรจีน และรับประทานอาหารทะเล รวมถึงอาหารพื้นถิ่น นอกจากนั้นทางโฮมสเตย์ยังสามารถจัดอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุได้อีกด้วย จากนั้นเข้าสู่วันที่ 2 เดินทางสู่ (6) วัดขุนสมุทรवास เป็นวัดที่ยื่นเข้าไปในอ่าวไทย พื้นที่บางส่วนถูกกัดเซาะโดยน้ำทะเล ชมโบสถ์ที่มีร่องรอยการจมอยู่ใต้น้ำบางส่วน บริเวณวัดมีทางลาด กระจายอยู่ทั่วไปเพื่อความสะดวกในการเข้าชม นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมไหว้พระ และชมทิวทัศน์ ริมทะเล จากนั้นก่อนเดินทางกลับแวะแหล่งท่องเที่ยวสุดท้าย (7) ศาลเจ้าพ่อโกมินทร์ ศาลเจ้าจีนที่มีระดับ ทางเข้าศาลในระดับเดียวกับพื้น ไม่มีการยกกระดาน ทำให้เกิดความสะดวกในการเข้าชมของนักท่องเที่ยว มีที่

จอดรถกว้างขวางอยู่ใกล้กับอาคารศาลเจ้า และอยู่ริมน้ำ นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมสักการะ ขอพร และชมวิถีชีวิตคนริมแม่น้ำ

เส้นทางการท่องเที่ยวนี้ สอดคล้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า (2567) ที่ได้ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้ 1. ป้อมพระจุลจอมเกล้า 2. วัดขุนสมุทรวาสน 3. ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน 4. วัดทองรำไพ 5. วัดไตรมิตรวราราม 6. ศาลเจ้าพ่อปากอ่าว 7. วัดเอี่ยมพระชาณิมิต (วัดแหลมฟ้าผ่า) 8. คลองตาเพิ่ม 9. วัดคลองพระราม และ 10. ศาลเจ้าพ่อโกมินทร์ และกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการให้จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการนั้นไม่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมนันทนาการที่สามารถเข้าร่วมพร้อมกันได้ทั้งนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คนพิการทางการเคลื่อนไหว และนักท่องเที่ยวทั่วไป อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีและมีความปลอดภัยต่อผู้เข้าร่วม มีผู้จัดกิจกรรมนันทนาการที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง การออกแบบกิจกรรมนันทนาการคำนึงถึงการเคลื่อนไหวของร่างกายของท่านในระหว่างการเข้าร่วมเพื่อป้องกันการบาดเจ็บจากการเข้าร่วมกิจกรรม สถานที่ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้นสะดวกต่อการเดินทางหรือสามารถเข้าถึงสถานพยาบาลใกล้เคียงได้โดยง่าย และผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ และกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านขุนสมุทรจีนที่ระบุไว้ว่าเป็นกิจกรรมประดิษฐ์พวงกุญแจจากขยะทะเลที่สามารถนำกลับไปเป็นของที่ระลึกได้ นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ (2566) ที่พบว่า ขยะทะเลที่สามารถนำมาออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัสดุรีไซเคิลชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน ได้แก่ อุปกรณ์ประมง เช่น แห อวน เชือก และทุ่น เนื่องจากขยะเหล่านี้มีประสิทธิภาพในการออกแบบเป็นสินค้าที่ระลึก เพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและจะทำให้สิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

นอกจากนั้นเส้นทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีร ตรงจิตพิทักษ์ (2556) ที่พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกที่พักของคนพิการทางการเคลื่อนไหว คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหว คนพิการทางการเคลื่อนไหวเลือกซื้อของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว และเลือกใช้บริการร้านอาหารริมทาง คนพิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ไม่เลือกใช้บริการการท่องเที่ยวจากบริษัทนำเที่ยว ไม่แสวงหาข้อมูลแพ็คเกจท่องเที่ยวต่าง ๆ พร้อมราคา ปัจจัยในการเลือกบริษัทนำเที่ยวที่สำคัญที่สุด คือ บริษัทนำเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับคนพิการ คนพิการทางการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ศึกษาหาข้อมูลด้านกิจกรรมที่มีในแหล่งท่องเที่ยวมาก่อนล่วงหน้า ชอบถ่ายภาพขณะไปท่องเที่ยว และเลือกกิจกรรมที่ทำให้ได้รับความรู้ และสอดคล้องกับภัทร สำราญราษฎร์ (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจะคำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ใส่ใจดูแลสุขภาพที่ดี เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพของตนเอง และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีลักษณะโดดเด่นเหมือนกันคือ นักท่องเที่ยวสูงอายุให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ไร้ความเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพ ร่างกายมาเป็นอันดับแรก คำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและความมั่นใจในการบริการ การเลือกร้านอาหารของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจะพิจารณาประเภทอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ และสอดคล้องกับธวัช พุ่มดารา (2564) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเพิ่มแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเดินทางมาท่องเที่ยวในไทยมากขึ้น จำเป็นต้องกำหนดแผนและนโยบายท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุให้ชัดเจนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาและปรับปรุง

โครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกถึงบริการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมที่จะรองรับ นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ การจัดโปรแกรม Slow Tourism ที่เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ไม่เร่งรีบ เรียบง่าย ใกล้ชิด ธรรมชาติ ปลอดภัย ไม่สร้างมลพิษ เน้นอาหารสะอาดเพื่อสุขภาพ การเตรียม ความพร้อมบริการด้านความปลอดภัยจัดให้มีเจ้าหน้าที่นำเที่ยวที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาล จัดเตรียมพาหนะเดินทางที่เน้นการขึ้นลงสะดวก ตลอดจนเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Allan (2013) ที่พบว่า แรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวผู้พิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวคือ ความสนใจและความเพลิดเพลิน โดยกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการมีส่วนร่วม ได้แก่ กิจกรรมทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ตามด้วยกิจกรรมเชิงนิเวศและธรรมชาติ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับความเหมาะสมของเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ มีผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมมากกว่า 3.51 ทุกข้อ สอดคล้องกับเกณฑ์การนำผลการประเมินมาปรับปรุง คือ การนำรายการที่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 มาปรับปรุงพัฒนา และยอมรับรายการที่ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ให้มีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องน้ำคนพิการ ที่ยังขาดแคลนในหลาย ๆ แหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาโฮมสเตย์ที่เหมาะสม

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาสาธารณูปโภคที่สนับสนุนการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว เช่น ระบบการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว การจัดการรับส่งสำหรับนักท่องเที่ยว พุฒบาทบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

1.3 ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวสามารถจัดนำเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหว

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า กรมการท่องเที่ยว ควรจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวตามเส้นทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ และประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการเพิ่มขึ้น

1.5 ควรมีการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

1.6 หน่วยงานราชการ ภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่ตำบลแหลมฟ้าผ่า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยการทดลองจัดนำเที่ยวจริง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการทางการเคลื่อนไหวในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2564). คู่มือการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/know/15/450>.
- กรมการท่องเที่ยว. (2555). การบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์. สืบค้นจาก https://thaits.avalue.co.th/services/uploads/standard/document/files_01042019184557/1554119158ffed.pdf.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566-2570). สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1eWJvZe1dHKLlABXB6PDJZXKvav4f-9hQ/view>.
- กัลยา สว่างคง. (2561). การจัดนำเที่ยวสำหรับคนพิการในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว. *Veridian E-journal*, 11(3), 2937-2949.
- ณภัทร สำราญราษฎร์. (2562). การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุกลุ่ม Active Aging ด้วยแนวคิดการรับรู้จิตวิญญาณถิ่นที่ไม่รู้จักในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เทพประสิทธิ์ กุลธวัชชัย. (2556). การนันทนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ธวัช พุ่มดารา. (2564). การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธีร์ ตรงจิตพิทักษ์. (2556). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนพิการทางการเคลื่อนไหวในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชรา แสงสุข. (2560). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางกาย. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประพัฒน์ เขียวประภัสสร และนุชรา แสงสุข. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหว. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พิมพ์ชนก จิตต์มั่นคงกุล และคณะ. (2566). การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากวัสดุรีไซเคิลชุมชนบ้านขุนสมุทรจีน. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 “วิทยาการจัดการเทพสตรีวิชาการ” (391-405). ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์จร. (2559). แนวทางการเรียนรู้การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).
- สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ. (2567). สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ. สืบค้นจาก <http://www.snmrc.go.th/>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf
- องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมฟ้าผ่า. (2567). ข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นจาก <https://laemfapha.go.th/public/list/data/index/menu/247>.
- Allan, M. (2013). Disability Tourism: Why do Disabled People Engaging in Tourism Activities. *European Journal of Social Sciences*, 39(3), 480-486.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.